

Liilakääpä

Lilaporing
Skeletocutis lilacina

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Liilakäävän itiöemä on yksivuotinen, pienikokoinen ja pienilakkinen. Suurin osa käävästä kasvaa alustanmyötäisesti. Yläpinta on nukkainen, valkoinen ja reuna terävä. Pillipinta on violetin ruskea ja muuttuu vanhemmiten tummaksi. Pieniä ja kulmikkaita pillejä on 6–7 millimetrillä. Tuoreessa liilakäävässä on kirpeä ja raikas mustaherukan tuoksu. Nuori liilakääpä on tunnistettavissa erikoisen värinsä perusteella, mutta vanhemmiten tummuvaa kääpää on vaikea tunnistaa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Liilakääpä kasvaa kosteissa ja kuorellisissa kuusimaapuissa. Kasvupaikat ovat yleensä vanhoissa metsissä. Liilakääpää tavataan harvinaisena Keski- ja Pohjois-Suomessa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta.

Nykytila ja uhkatekijät

Liilakääpä on taantunut vanhojen, lahoppua sisältävien metsien vähennyttyä ja pirstaloiduttua. Se vaatii pitkää lahoppu-jatkumoa ja kosteata pienilmastoa, joten lajiesiintymän turvaaminen esiintymispaikan metsätaloustyön rinnalla on vaikeaa. Noin puolet tunnetuista kasvupaikoista sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Liilakäävän esiintymispaikka tulisi rajata kokonaan metsänkäsitteilyn ulkopuolelle ja esiintymispaikan ympäristö tulisi säilyttää jatkuvasti peitteisenä, ettei aukon tai harvennushakkuun aiheuttama pienilmaston muutos vaikuta esiintymään ja etteivät isäntäpuut kaadu altistuessaan lisääntyvälle tuulelle. Lähialueiden kuolleet kuuset tulisi säästää, jotta käävälle elintärkeä lahoppuujatkumo ei katkeaisi. Runsaslahoppuustoisten metsien vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Suomen kääväkkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. – Norrlinia 19: 1–233.
- Kotiranta, K. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Niemelä, T. 2005. Käävät – puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmu-
seo, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Pekka Helo